

Plaxis.blog.ir

معرفی نرم افزار : Plaxis

PLAXIS نرم افزاری المان محدود پیشرفته برای تحلیل تغییر شکل‌ها و پایداری در پروژه‌های

مهندسی ژئوتکنیک کاربرد دارد. معمولاً در مسائل مهم ژئوتکنیک، یک مدل رفتاری پیشرفته برای مدل‌سازی رفتار غیرخطی و وابسته به زمان خاکها بسته به هدف مورد نظر لازم است. با این نرم افزار می‌توان خاکبرداری و خاکریزی مرحله‌ای با شرایط بارگذاری و شرایط مرزی مختلف را با استفاده از المانهای مثلثی ۶ گرهی و ۱۵ گرهی مدل سازی نمود. اولین ویرایش این نرم افزار به منظور آنالیز سدهای خاکی احداث شده بر روی خاک‌های نرم در قسمت‌های کم ارتفاع و پست کشور هلند و به سفارش مدیریت منابع آب آن کشور در دانشگاه صنعتی Delft در سال ۱۹۸۷ تهیه و سپس در سال ۱۹۹۳ قابلیت‌های آن Center for Civil Engineering Research (CUR) گسترش داده شده که توسط موسسه

and Codes نیز مورد تأیید و پشتیبانی قرار گرفته است.

در این نرم افزار مدل‌های رفتاری موهر - کلمب، مدل سخت شوندگی هذلولی، مدل نرم شوندگی (Model of Soft Soil Creep Model) و مدل نرم شوندگی خزشی (Cam-Clay) قابل بکارگیری است، همچنین با این نرم افزار می‌توان فرایند ساخت و حفاری را توسط فعال کردن و غیر فعال کردن المانها در مرحله محاسبات مدل کرد. نمونه‌ای از کاربرد این قابلیت، انجام آنالیز لایه به لایه در پایداری شیبها، سدها و تونلها می‌باشد.

جهت تحلیل لایه به لایه مراحل ساخت سد در نرم افزار Plaxis از دستور صفر کردن تغییر مکانها و همچنین دستور ویرایش منحنی بار - تغییر مکان برای ایجاد تنش‌های اولیه در بارگذاریها، در ساخت مرحله‌ای وزنی سدها استفاده می‌شود. مثلاً اگر تغییر مکان نقطه A مانند Aمد نظر باشد، باید تغییر مکانهای لایه‌های زیر نقطه A را صفر کرد.

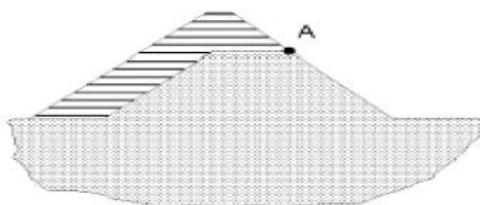

Figure 6.5 Raising an embankment

از جمله بسته‌های نرم افزاری است که به منظور آنالیز تغییرشکل‌ها و نیز پایداری سازه‌های خاکی با استفاده از روش المانهای محدود تهیه و به بازار ارائه شده است. با این تفصیل که مسائل مربوط به ژئوتکنیک نیاز به مدل‌های پیشرفته‌تری برای مدل‌سازی رفتار غیرخطی و تابع زمان خاکها دارد، چرا که خاکها تحت شرایط مختلفی نظیر بارگذاری و شرایط هیدرولیکی در محیط خاک، رفتارهای متفاوتی از خود نشان می‌دهند به همین منظور این نرم‌افزار برای تحلیل دقیق‌تر رفتار خاک از مدل‌های (Hardening Soil Model) H.S.، (Soft Soil Creep Model) S.S.C. و پیشرفته‌تری نظیر ... استفاده می‌کند.

در آنالیزهای دو بعدی امکان انتخاب دو نوع المان ۶ گره‌ای و ۱۵ گره‌ای مثلثی در تحلیل‌ها وجود دارد که المان پیش فرض در این نرم افزار المان مثلثی ۶ گرهی می‌باشد برای دستیابی به دقت بیشتر در محاسبات تنشها و بارها و گسیختگی (axisymmetric) خصوصاً در هندسه از المانهای ۱۵ گرهی استفاده می‌شود، در پیش فرض تابع تقریب جابجایی المانها از مرتبه دوم در نظر گرفته شده است. ماتریس سختی این نوع المانها با استفاده از سه نقطه تنش حاصل می‌شوند. در المانهای ۱۵ گرهی مثلثی، تابع تقریب جابجایی از مرتبه چهارم و نقاط تنش آن به منظور تعیین ماتریس سختی ۱۲ نقطه در نظر گرفته شده است. این نوع المان در آنالیزهای دقیق مهندسی بکار می‌رود و برای انجام آنالیزها توسط آن نیاز به حافظه بیشتری از کامپیوتر بوده و وقت بیشتری برای تحلیل نیاز دارد. در شکل زیر موقعیت نقاط جابجایی و تنش در این دو نوع المان نشان داده شده است.

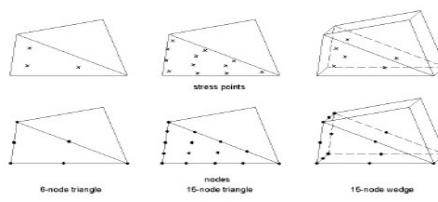

Figure 3.3 Position of nodes and stress points in soil elements

در محاسبات تراوش جریان و تحلیل‌های هیدرولیکی، Plaxis علاوه بر محاسبه فشارهای سیال در حالت ساکن که از روی خط آزاد جریان صورت می‌گیرد، اضافه فشارهای حفره‌ای ناشی از اعمال بار را نیز

در صورت زهکش نبودن خاک در نظر می‌گیرد و این دو فشار را با هم جمع می‌کند و به عنوان فشار سیال در محاسبات مربوط به تنش موثر بکار می‌گیرد.

$$P_{active} = P_{steady} + P_{excess}$$

پس فشارهای steady بر اساس خط آزاد جریان (Phreatic) و یا از روی محاسبات خطوط جریان آب محاسبه می‌گردند که در این نرم‌افزار این فشارها به صورت داده ورودی خواهند بود، در حالیکه اضافه فشارهای حفره‌ای آن دسته از فشارهای حفره‌ای هستند که در حالت رفتار زهکش نشده مصالح یا ضریب نفوذ پذیری‌های پایین نظیر رس‌ها و در اثر بارگذاری این نوع خاک‌ها در آن ایجاد می‌شود. نرم‌افزار امکان محاسبه جریان آب در داخل خاک را داشته و با استفاده از مفاهیم اساسی یاد شده، در صورت وجود اختلاف فشار بین دو محیط با در نظر گرفتن کلیه شرایط مرزی ورودی و خروجی آب از یک محیط به داخل محیط دیگر که در بخش interface آن قابل معرفی است، سطح آزاد جریان را محاسبه و ترسیم می‌کند و در ادامه با استفاده از سطح آزاد جریان حاصل، به محاسبه و ترسیم خطوط جریان و هم‌پتانسیل در محیط می‌پردازد.

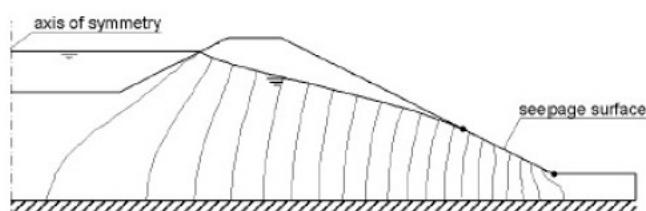
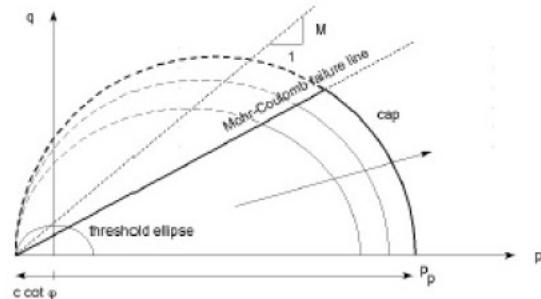
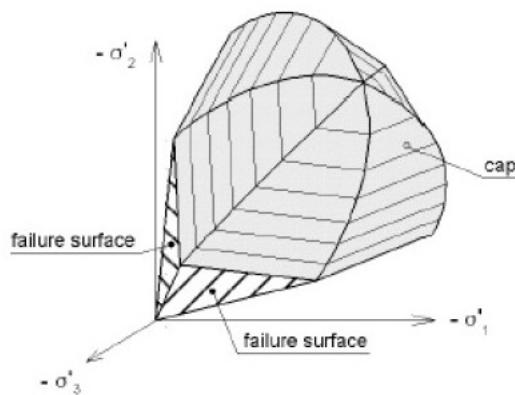

Figure 3.27 Flow through an embankment with indication of a seepage surface

شبکه جریان در خاکریز

نرم‌افزار در مدل‌های مورد استفاده خود برای مدل‌سازی رفتار مکانیکی مواد از الگوی حالت بحرانی و حالت خاص آن الگوی بحرانی Cam-Clay اصلاح شده استفاده می‌کند. بنابراین سطح تسليیم در این نرم‌افزار معرف یک بیضی در فضای p', q' است که در شکل زیر نشان داده شده است.

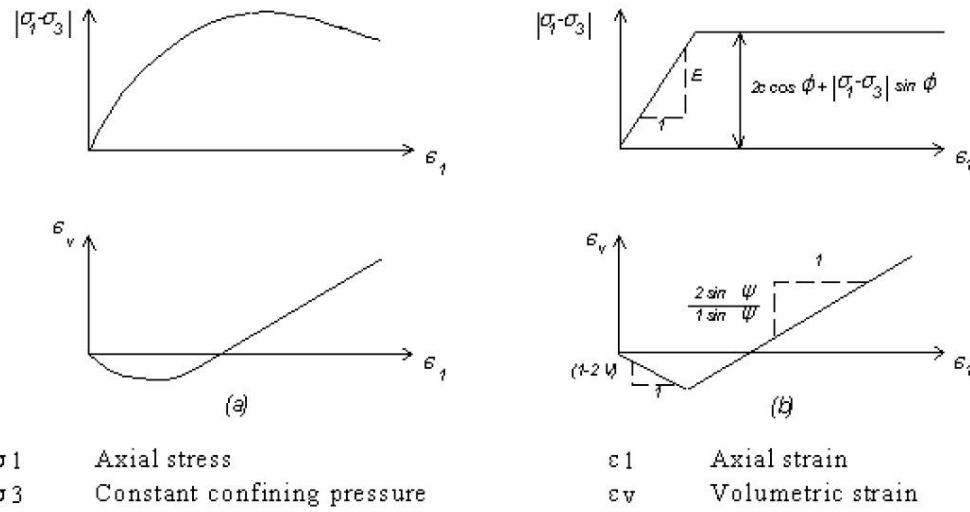
Figure 6.2 Yield surface of the Soft-Soil model in p' - q -plane

Representation of total yield contour of the Soft-Soil model in principal stress space

در سازه هایی مانند خاکریز، ضریب پایداری به صورت نسبت مقاومت برشی موجود به مقاومت برشی حداقل برای برقراری تعادل تعریف می شود. در نرم افزار Plaxis می توان برای محاسبه ضریب پایداری، روش **phi-c Reduction** را به کار گرفت، در این روش تغییر شکلهای کلی مفهوم فیزیکی ندارند، اما تغییر شکل های جزئی آخرین مرحله تحلیل (هنگام خرابی) در تعیین مکانیزم خرابی مورد استفاده قرار می گیرند، ضمناً این تحلیل ها بر اساس معیار موهر کولمب انجام می گیرد.

برای درک پنج پارامتر اساسی مدل، به منحنی های نمونه تنش - کرنش حاصل از آزمایشات سه محوری زهکشی شده توجه می کنیم. ابتدا خاک توسط فشار جانبی σ_3^* تحت تاثیر قرار گرفته و سپس فشار محوری σ_1^* افزایش یافته است. در این مرحله خاکها نمودارهایی همانند نمودار (a) از خود نشان می دهند تغییرات حجمی (کرنش حجمی) ماسه ها و بسیاری از سنگها همانند نمودار می باشد. نمودارهای (b) نتیجه مدل سازی نمودارهای (a) با استفاده از مدل مور - کولمک هستند این نمودارها تأثیرات پنج

پارامتر ذکر شده را نشان می‌دهند. توجه کنید که زاویه اتساع ψ جهت مدلسازی افزایش حجمی برگشت ناپذیر استفاده می‌شود.

کلیات مدل کردن در Plaxis

این قسمت کلیاتی از قسمتهای مختلف Plaxis و نمادهایی را که در آن موجود است معرفی می‌کند. برای آنالیز هر پروژه جدید نخست وارد کردن یک مدل هندسی اهمیت دارد. یک مدل هندسی تماشی دو بعدی از نمونه سه بعدی واقعی است که شامل نقاط، خطوط و کلاسترهاست که باید در برگیرنده نمونه ای از خاک بستر مت Shank از لایه های مجزای خاک، اجزای سازه ای، مراحل ساخت و نوع بارگذاری باشد. مدل باید به اندازه کافی بزرگ باشد تا مرازها روی نتایج نمونه مورد مطالعه تاثیری نگذارند. مولفه های یک مدل هندسی در زیر توضیح داده شده اند:

- نقاط: نقاط در ابتدا و انتهای خطوط هستند. همچنین می‌توانند در تعیین موقعیت میل مهارها، نقطه اثر نیرو، نقاط گیرداری و آرایشهای محلی شبکه اجرای محدود، بکار می‌روند.
- خطوط: برای تعریف مرزهای فیزیکی هندسه مدل، ناپیوستگیها در هندسه مدل مانند دیوارها یا پوسته ها، جداسازی لایه های مجزای خاک یا مراحل ساخت به کار می‌روند.
- کلاسترها: محیطهای متخلخلی هستند که بطور کامل توسط خطوط احاطه شده اند. Plaxis کلاسترها را بر پایه خطوط هندسی مدل بطور خود کار تشخیص می‌دهد. خاک درون یک کلاستر دارای ویژگیهای همگن است. از این رو کلاسترها می‌توانند بعنوان بخش های مجزای از لایه های خاک مورد توجه قرار گیرند. عملیات مربوط به یک کلاستر به کلیه المان های درون آن مربوط می‌شود.
- المانها: در حین تولید مش، کلاسترها به المان سه وجهی تقسیم می‌شوند. می‌توان بین المان های ۶ گره ای یا ۱۵ گره ای یک گزینه را انتخاب کرد.
- گره ها: یک المان ۱۵ گره ای از ۱۵ گره تشکیل شده است و یک سه وجهی ۶ گره ای با ۶ گره تعریف می‌شود.

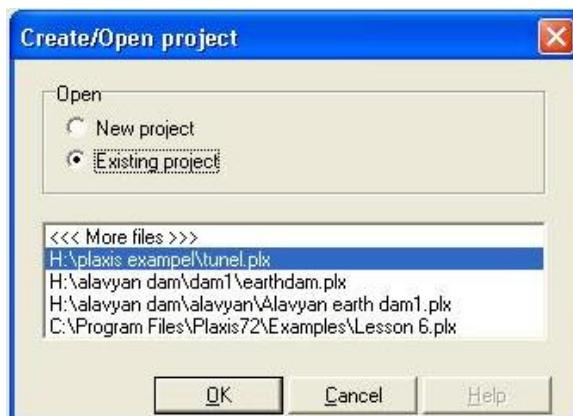
ایجاد یک مدل هندسی بر پایه وارد کردن نقاط و خطوط است. این امر بوسیله نشانگر موس در محیط ترسیم انجام می‌گیرد. چندین ابزار کمکی جهت ترسیم مدل هندسی در منو یا نوار ابزار موجود می‌باشد. وارد کردن اغلب موضوعات هندسی بر پایه روش ترسیم خطوط است. در هر مود ترسیم با کلیک دکمه سمت چپ موس یک نقطه ایجاد می‌شود. با حرکت موس و کلیک دوباره دکمه سمت چپ موس یک نقطه جدید همراه با یک خط که دو نقطه مذکور را به هم متصل کرده است ایجاد می‌شود. رسم خط با کلیک راست موس یا بوسیله فشار دکمه **<Esc>** صفحه کلید پایان می‌پذیرد.

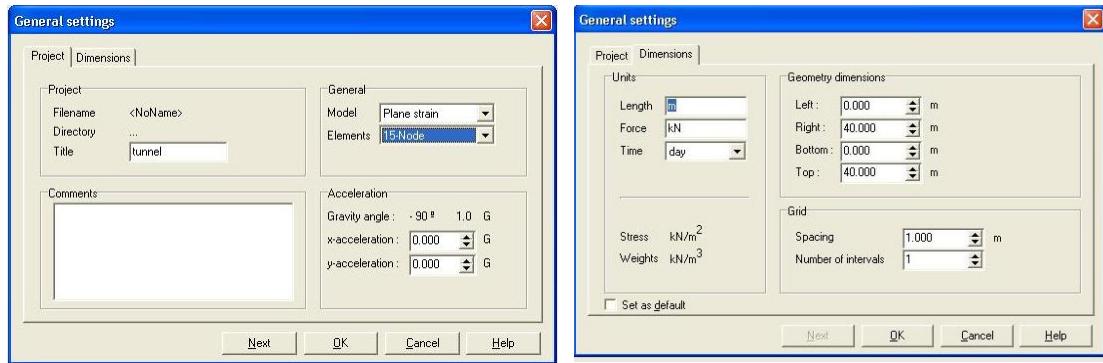
در برنامه Plaxis از کاربر پرسیده می‌شود که آیا یک پروژه جدید تعریف می‌شود یا یک پروژه تعریف شده قبلی اصلاح می‌شود. اگر مورد اخیر انتخاب شود برنامه چهار پروژه آخر را لیست می‌کند. انتخاب **<more file>** که در ابتدای لیست ظاهر می‌شود یک قادر در خواست فایل ایجاد می‌کند که کاربر می‌تواند پروژه‌های تعریف شده قبلی را برای ویرایش انتخاب کند.

هنگامی که یک پروژه جدید در حال تعریف است. پنجره **<General Settings>** آشکار می‌شود. این پنجره شامل دو نوار برگه اول تنظیمات متنوعی برای پروژه مورد نظر قابل انجام است. نام فایل در اینجا مشخص نمی‌شود بلکه هنگام ذخیره پروژه وارد می‌شود. کاربر می‌تواند توصیفی خلاصه از مسئله به منظور عنوان پروژه در جعبه **Comment** وارد نماید. این عنوان به صورت نام فایل پیشنهادی در نقشه‌های خروجی نمایان می‌شود. جعبه **Comment** یک مکان مناسب برای ذخیره اطلاعات مربوط به آنالیز می‌باشد. در جعبه **General** نیز نوع آنالیز و نوع المانها مشخص می‌شوند. برای حل شبه استاتیکی مسائل دینامیکی امکان ورود ضرایب شتاب جداگانه‌ای علاوه بر گرانش زمین در جعبه **Acceleration** وجود دارد.

در دومین نوار برگه باید واحد‌های اصلی طول، نیرو، زمان و بعد حداقل صفحه ترسیم مشخص شود. سیستم عمومی محورها به شکلی است که نقاط محور X به سمت راست محور Y به سمت بالا و محور Z به سمت کاربر (عمود بر صفحه ترسیم) باشد. در Plaxis یک مدل دو بعدی در پلان X-Y ایجاد می‌شود و محور Z تنها برای نمایش خروجی تنشیها به کار می‌رود.

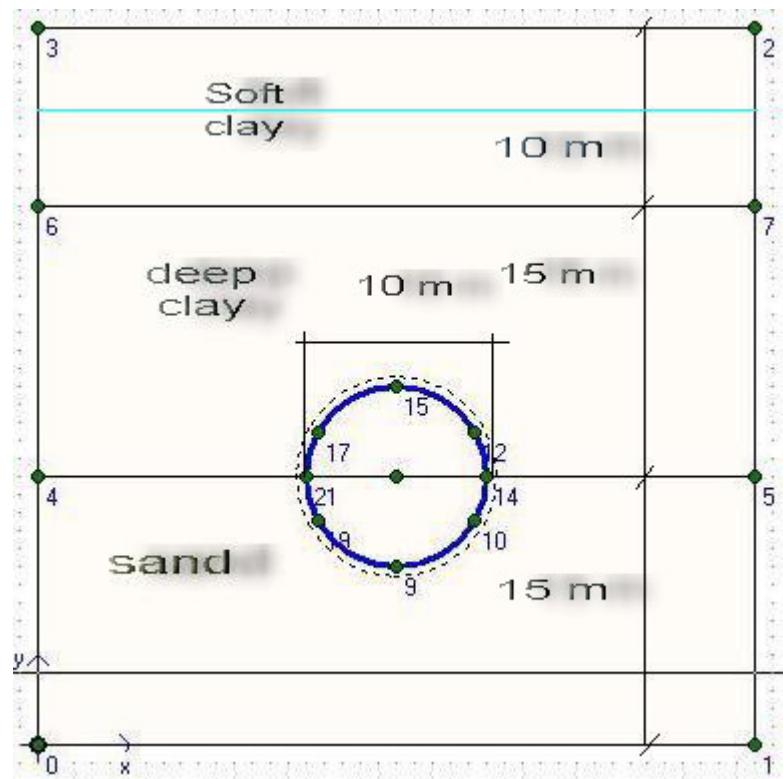
در عمل صفحه ترسیمی حاصل بزرگتر از مقادیر داده شده خواهد بود. بخشی از این مسئله به خاطر این است که Plaxis به صورت خودکار حاشیه‌ای کوچک به ابعاد صفحه اضافه می‌کند و قسمتی از آن هم به دلیل تفاوت نسبت عرض به ارتفاع بین مقادیر توصیفی و صفحه نمایش می‌باشد.

مشخصات هندسی تونل:

تونلی که می خواهیم مدل کنیم 10 متر قطر دارد در مدل کردن این تونل فرض شده که حفاری آن با TBM سپر دار انجام شده و بلاfaciale بعد از حفاری پوشش بتُنی به عنوان lining نصب شده است. این تونل در خاک تقریباً سست حفاری می شود یعنی خاک منطقه بعد از حفاری بصورت طبیعی به همگرائی نمی رسد و گسیخته می شود. خاک محل حفاری از 3 لایه متفاوت تشکیل شده است که لایه رویی رس بسیار نرم و لایه بعدی رس متراکم تر با افزایش مدل یانگ با عمق زمین و لایه سوم از ماسه متراکم تشکیل شده است. حفاری در مرز مشترک ماسه و روس انجام می شود و فشار آب بصورت هیدرواستاتیکی در نظر گرفته می شود و از جریان محدود آب به داخل تونل صرف نظر می شود.

مشخصات خاک بصورت زیر می باشد:

Material properties of soil in the tunnel project

Parameter	Name	Clay	Dp. Clay	Dp. sand	Unit
Material model	<i>Model</i>	MC	MC	MC	-
Material beh.	<i>Type</i>	Drained	Drained	drained	-
Dry soil weight	γ_d	15	16	17	kN/m ³
Wet soil weight	γ_w	18	18.5	21	kN/m ³
H. permeability	k_x	$1 \cdot 10^{-4}$	$1 \cdot 10^{-2}$	0.5	m/day
V. permeability	k_y	$1 \cdot 10^{-4}$	$1 \cdot 10^{-2}$	0.5	m/day
Young's modulus	E_{ref}	1000	10000	120000	kN/m ²
Increase E	E_{incr}	650	-	-	kN/m ³
Reference level	y_{ref}	0.0	-	-	m
Poisson's ratio	ν	0.33	0.33	0.3	-
Cohesion	c_{ref}	5.5	4.0	1.0	kN/m ²
Friction angle	φ	24	25	33	°
Dilatancy angle	ψ	0.0	0.0	3.0	°
Interface strength	R_{incr}	rigid	0.7	0.7	-
Interface perm.	<i>Perm</i>	neutral	Imperm	Imperm	-

مشخصات Lining بصورت زیر می باشد

Material properties of the tunnel lining (beam)

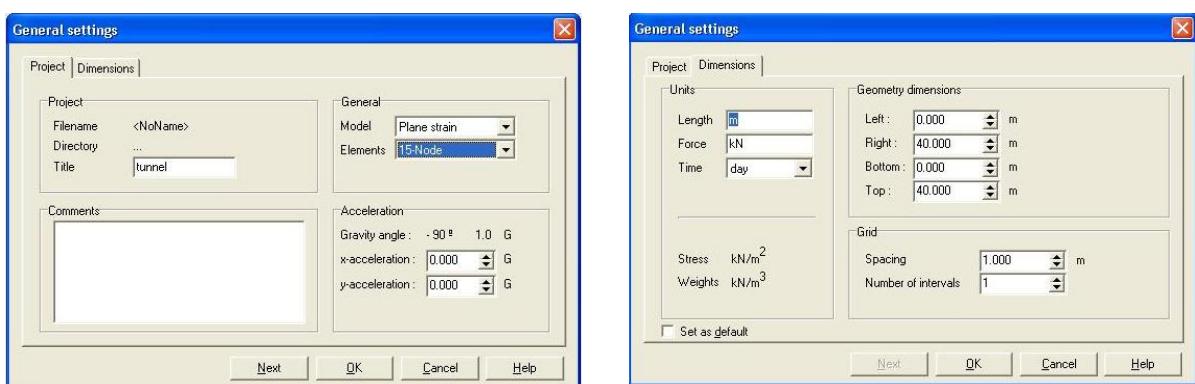
Parameter	Name	Value	Unit
Type of behaviour	<i>Material type</i>	Elastic	
Normal stiffness	<i>EA</i>	$1.4 \cdot 10^7$	kN/m
Flexural rigidity	<i>EI</i>	$1.43 \cdot 10^5$	kNm ² /m
Equivalent thickness	<i>d</i>	0.35	m
Weight	<i>w</i>	8.4	kN/m/m
Poisson's ratio	ν	0.15	-

مدل کردن تونل در Plaxis

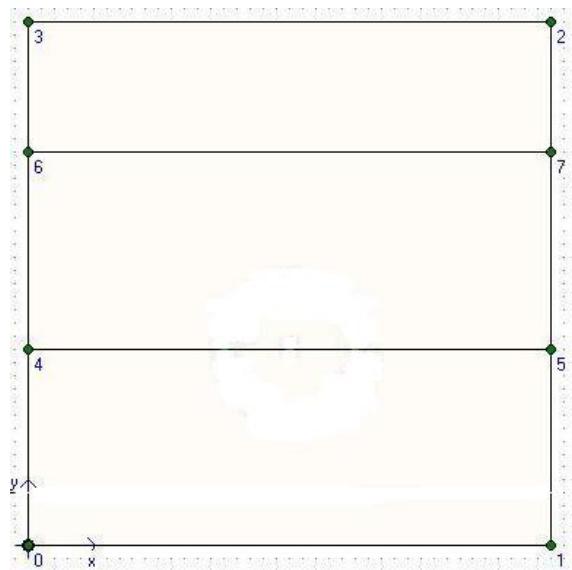
بعد از اجرای برنامه **Plaxis Input** پنجره **Create/Open project** آشکار می شود. در این پنجره شما می توانید کارهای قبلی تان را برای ویرایش کرد انتخاب کنید و یا پروژه جدیدی را آغاز کنید. گزینه **New project** برای ویرایش کارهای قبلی و گزینه **Existing project** برای تعریف پروژه جدید می باشد

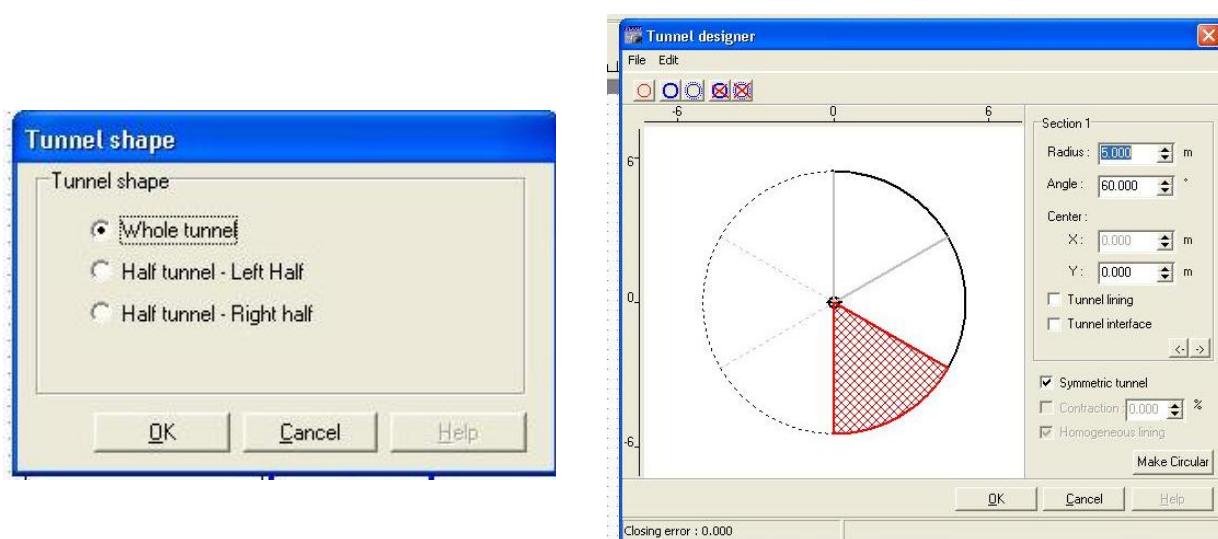
بعد از انتخاب پروژه جدید پنجره **General setting** آشکار می شود این پنجره دو برگه دارد برگه اول **Project** و دیگری **Dimension** شما می توانید نام پروژه، نوع مدل و **Input** تعداد گره ها را انتخاب کنید. در برگه **Dimension** میتوان واحد طول، نیرو، زمان و ابعاد صفحه و فاصله **Grid line** ها را انتخاب کرد.

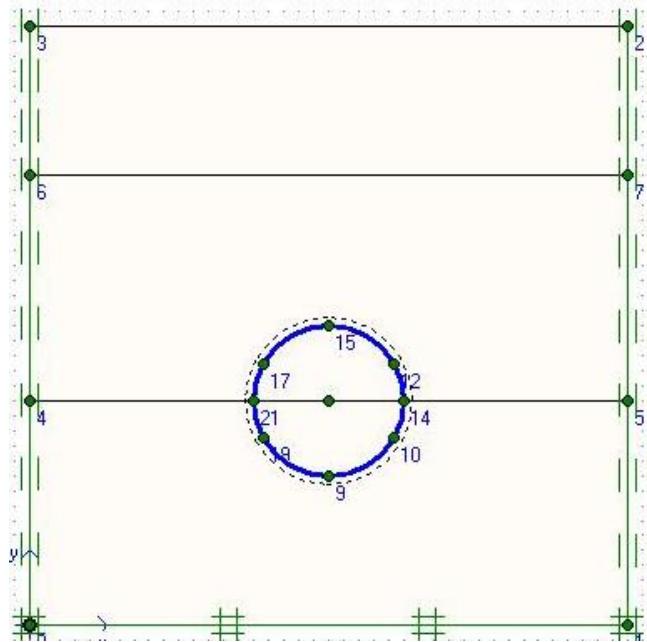
بعد از آشکار شدن پنجر اصلی از منوی **Geometry Line** گزینه **Geometry** را انتخاب کنید به کمک این ابزار می توانید خطوط و کلاسترها را ایجاد کنید. برای کشیدن خط صاف می توانید از دگمه **Shift** استفاده کنید.

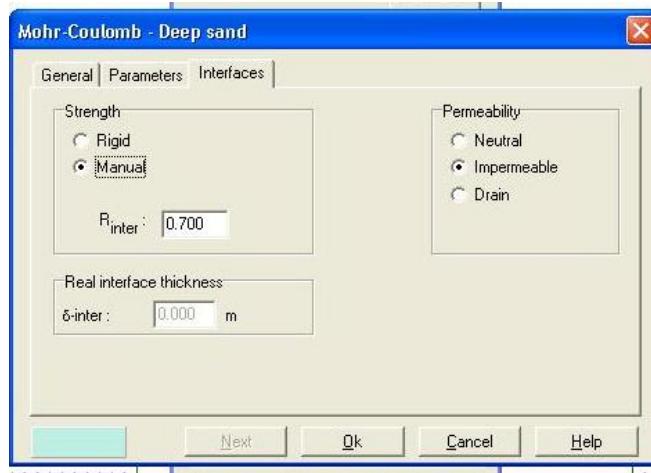
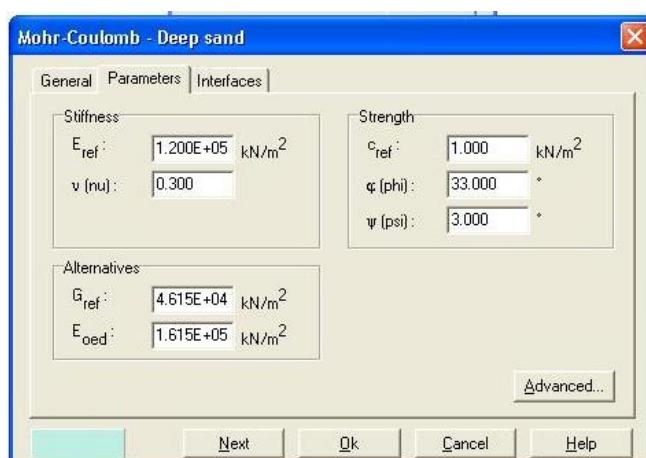
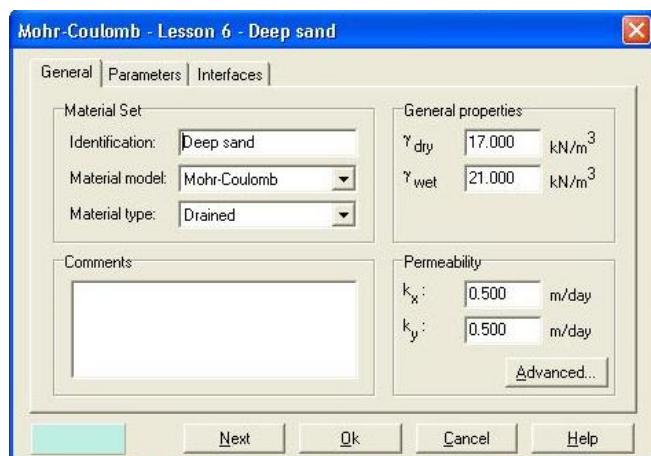
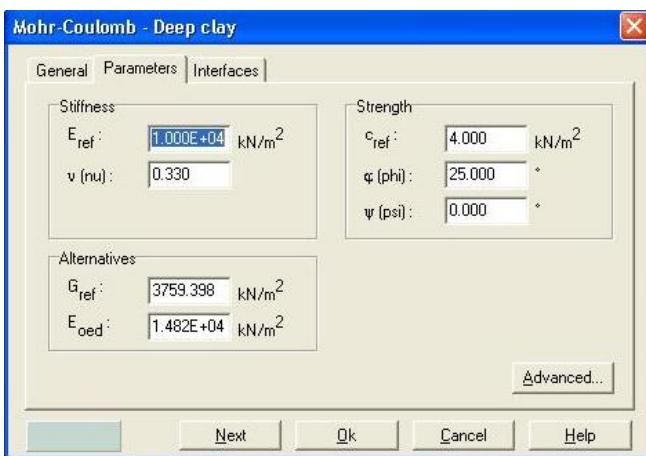
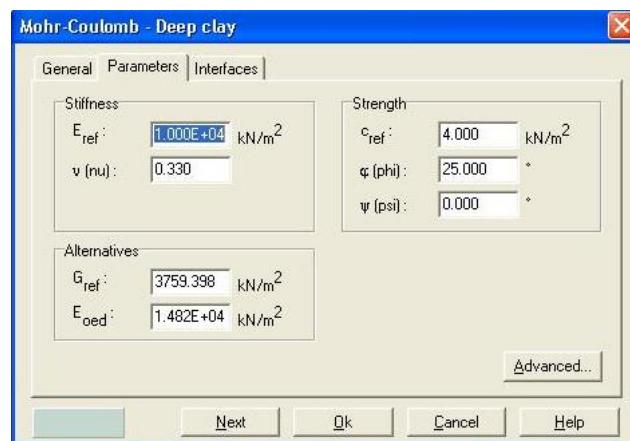
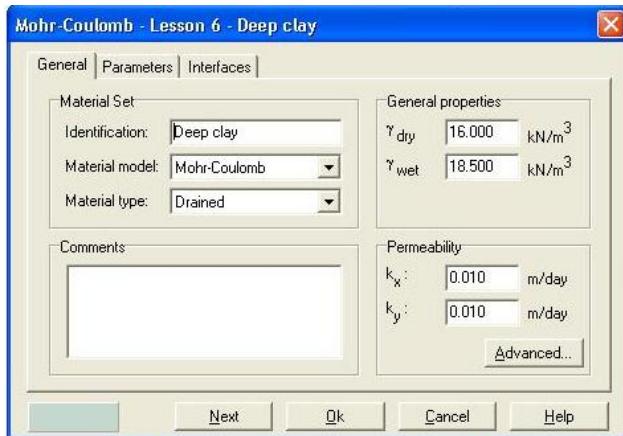
در این مرحله شما باید ابعاد تونل مورد نظر را وارد کنید. برای این کار از منوی **Geometry** گزینه **Tunnel** را انتخاب کنید. پنجره **Tunnel shape** آشکار می شود. در این پنجره گزینه **Whole Tunnel** را انتخاب کنید. پنجره **Tunnel designer** آشکار می شود در این قسمت شعاع را 5 متر و زاویه را 60 درجه انتخاب کنید. گزینه های **tunnel lining** و **tunnel interface** برای همه حالات تیک کنید.

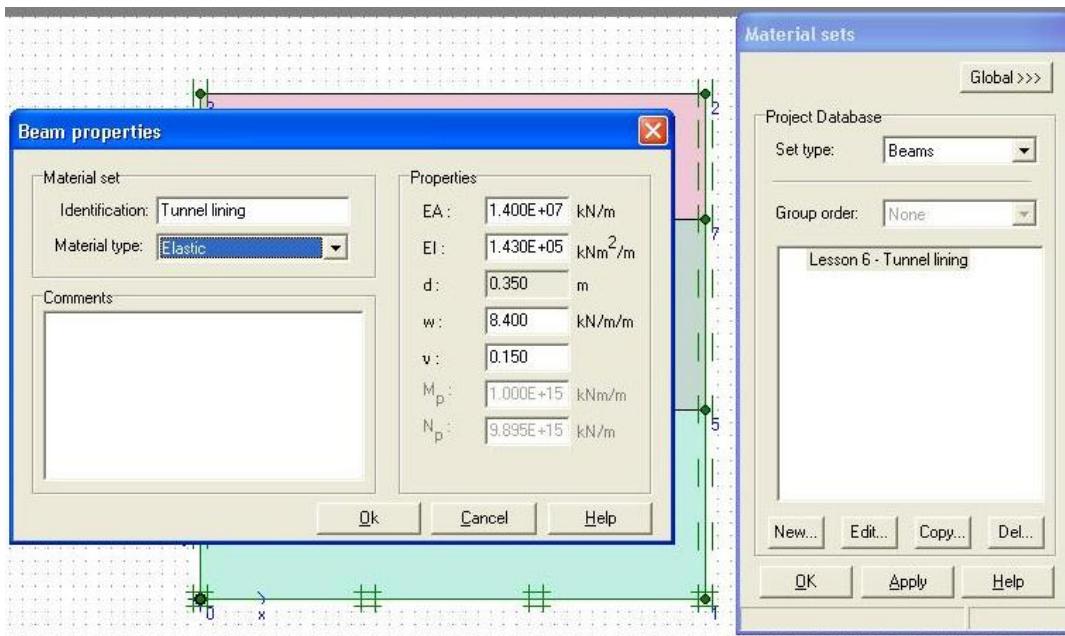
بعد از تکمیل برگه ها روی گزینه **OK** کلیک کنید تونل را در محل مورد نظر قرار دهید. برای تعریف **Standard fixities** قیود تکه گاهی از منوی **Load** گزینه **Standard fixities** را استفاده کنید. تکیه گاهای زیر تونل را صلب و تکیه گاهای اطراف را به صورت مفصلی در نظر می گیرد.

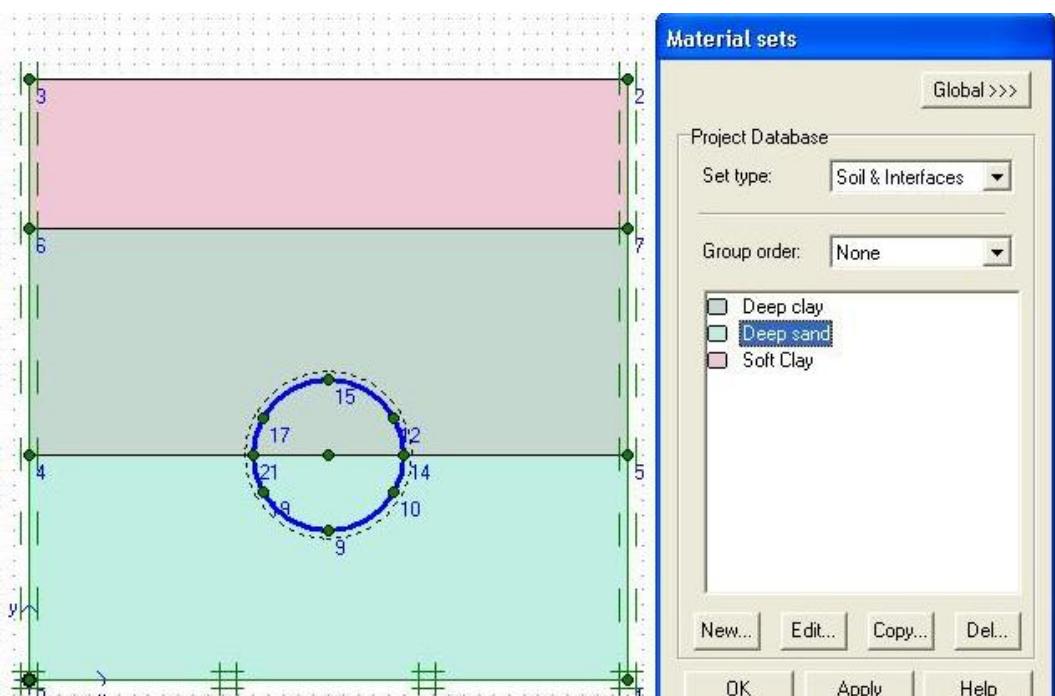
برای تعریف مشخصات خاک از منوی **Soil&interface Materials** گزینه **Materials** را انتخاب می کنید. خاکها بصورت زهکشی شده و با مدل رفتاری موهر_کلمب بصورت زیر تعریف می شود. برای تعریف **Lining** از منوی **Beams Materials** گزینه **Materials** را انتخاب کنید مشخصات **Lining** را مانند نمونه زیر تکمیل کنید.

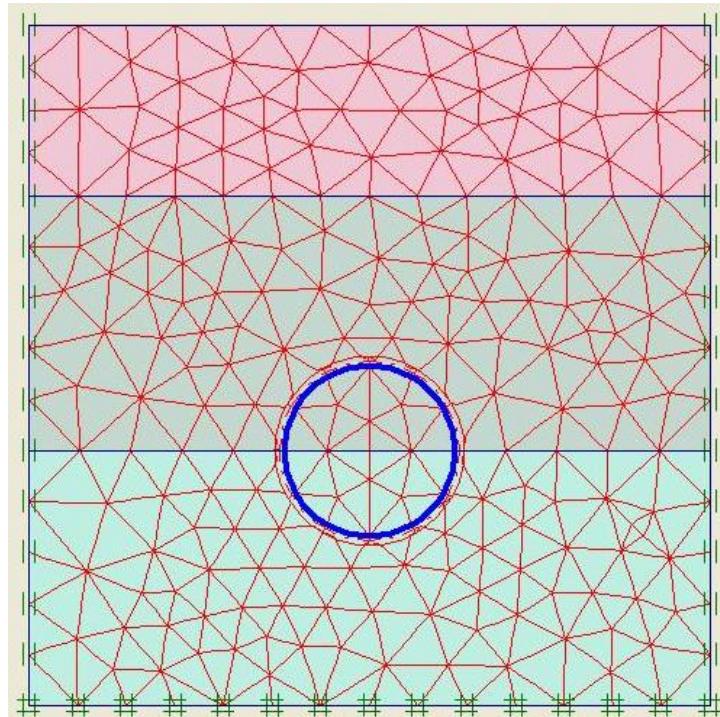
تعریف مشخصات در Plaxis Lining

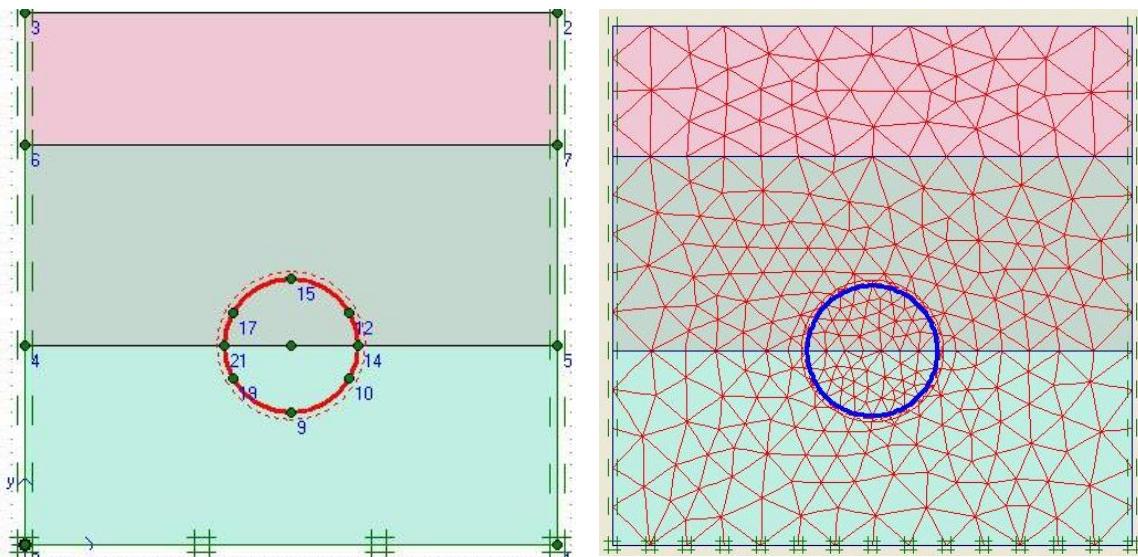
برای اختصاص دادن خاکها به کلاسترها ، اول آنها را انتخاب می کنیم بعد به حالت drag آنها را به کلاسترها مربوطه منصوب کنید.

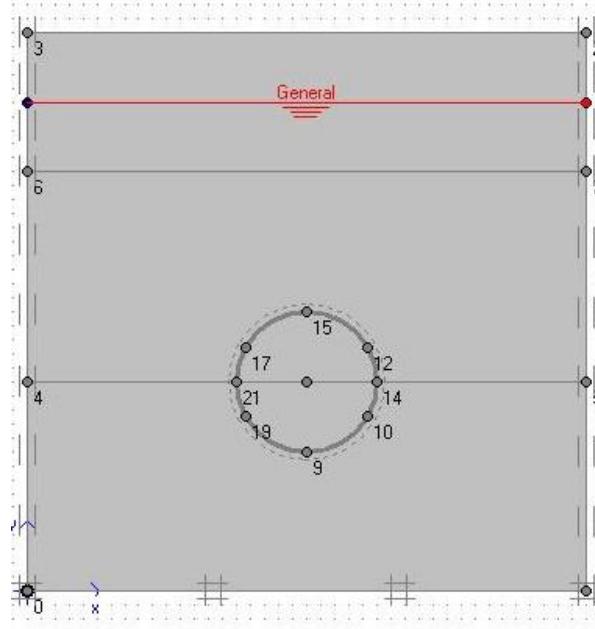
بعد از تعریف و اختصاص خاکها به کلاسترها نوبت به مش بندی میرسد. مش بندی در **Plaxis** بصورت اتوماتیک انجام می شود. برای این کار از منوی **Mesh** گزینه **global coarsens** را انتخاب کنید. میتوانید اندازه مشها را در قسمت **element distribution** تعیین کنید. در این قسمت گزینه **Fine** را انتخاب کنید. رویه گزینه **Generate** کلیک کنید تا مشها بصورت اتوماتیک ایجاد شود.

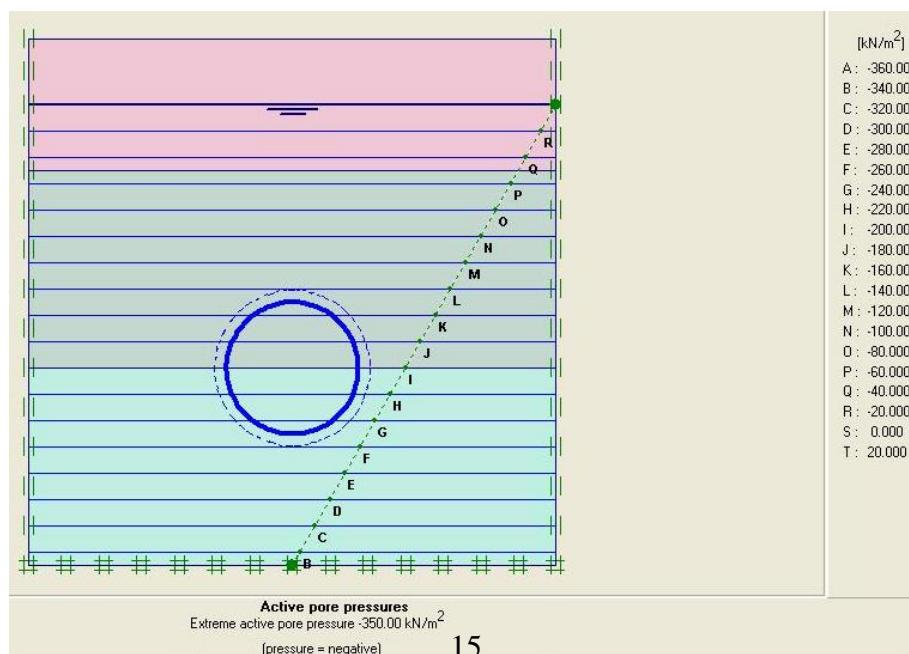
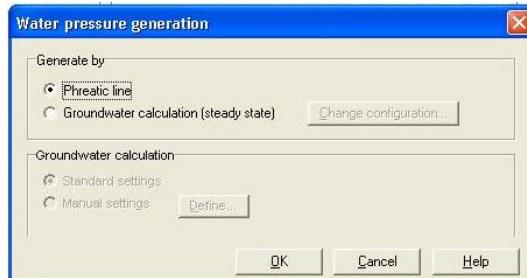
محاسبات دقیق در اطراف تونی برای ما مهم می باشد برای بالا بردن دقت تونل را انتخاب می کنیم و از منوی **Refine line** گزینه **Mesh** را انتخاب می کنیم تا مشهای اطراف تونل کوچکتر ایجاد شود.

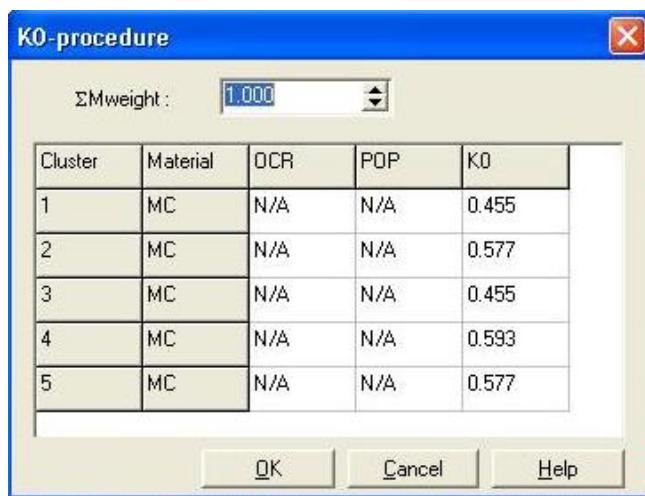
حال باید شرایط اولیه را برای برنامه تعریف کنیم برای این کار از **Initial condition** گزینه **Initial** را انتخاب می کنیم. مقدار 10 kN/m^2 را برای وزن آب قبول می کنیم. برای تعریف سطح آب زیر زمینی از منوی **Geometry** گزینه **Phreatic line** را انتخاب میکنیم. سطح آب زیر زمینی 5 متر پائینتر از سطح زمین می باشد. به وسیله موس **Phreatic line** را رسم میکنیم.

با کلیک روی گزینه **Water pressure generation** پنجره آشکار می شود. برای تعیین فشار هیدرو استاتیکی گزینه **Phreatic line** را انتخاب کنید. روی گزینه **OK** برای شروع محاسبات کلیک کنید.

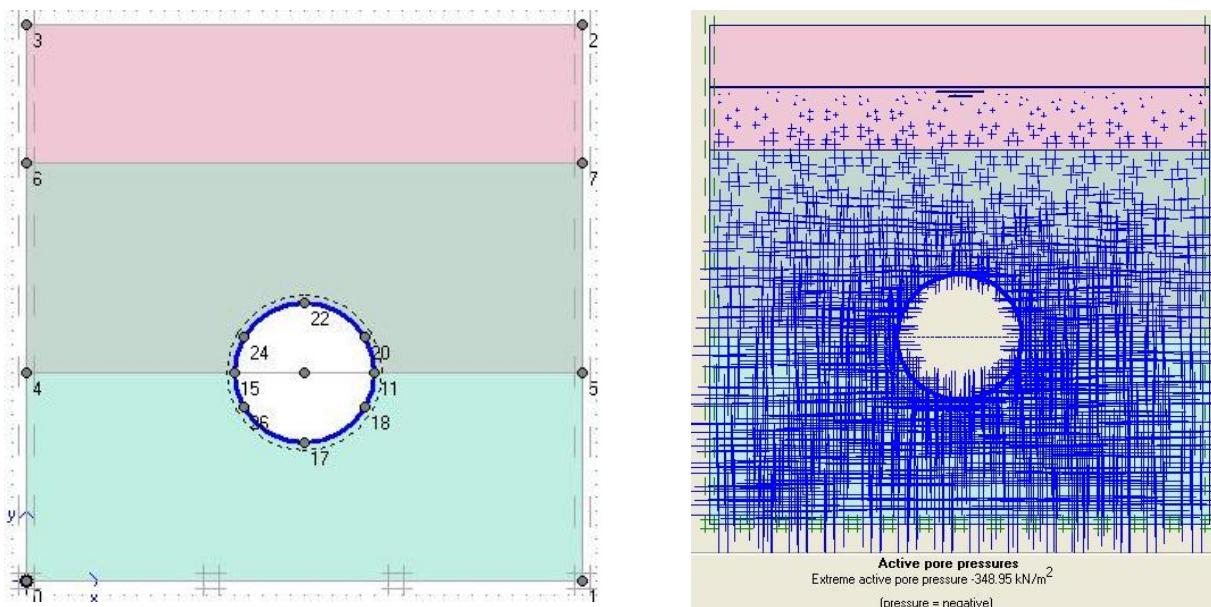

حال باید تنشهای داخلی را تعریف کنیم. برای این کار روی گزینه **Switch** کلیک می کنیم. روش **K₀** برای این کار مناسب می باشد. روی گزینه **Generate** کلیک می کنیم تا تنشهای داخلی محاسبه شود.

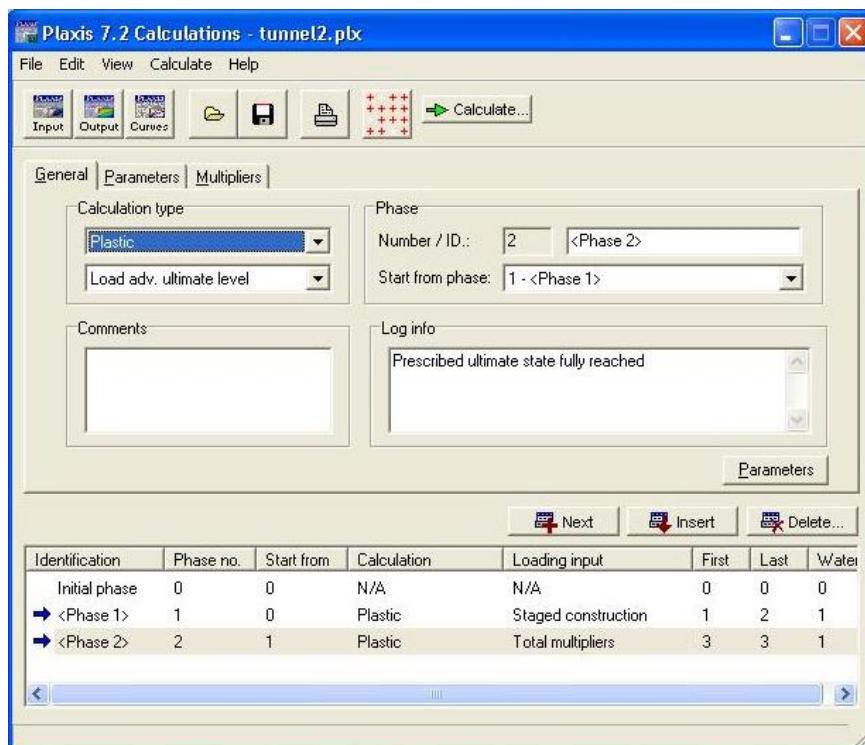

روی گزینه **Calculation** کلیک می کنیم تا وارد محیط **Plaxis calculation** شویم. برای محاسبات این تونل 2 فاز محاسباتی داریم. در فاز اول ما از حالت **Stage construction** استفاده می کنیم و خاک داخل تونل را غیر فعال و **Lining** را فعال می کنیم در فاز دوم ما مقدار افت (**Contraction**) را اندازه گیری می کنیم
برای تعریف فازهای محاسباتی مراحل زیر را انجام دهید

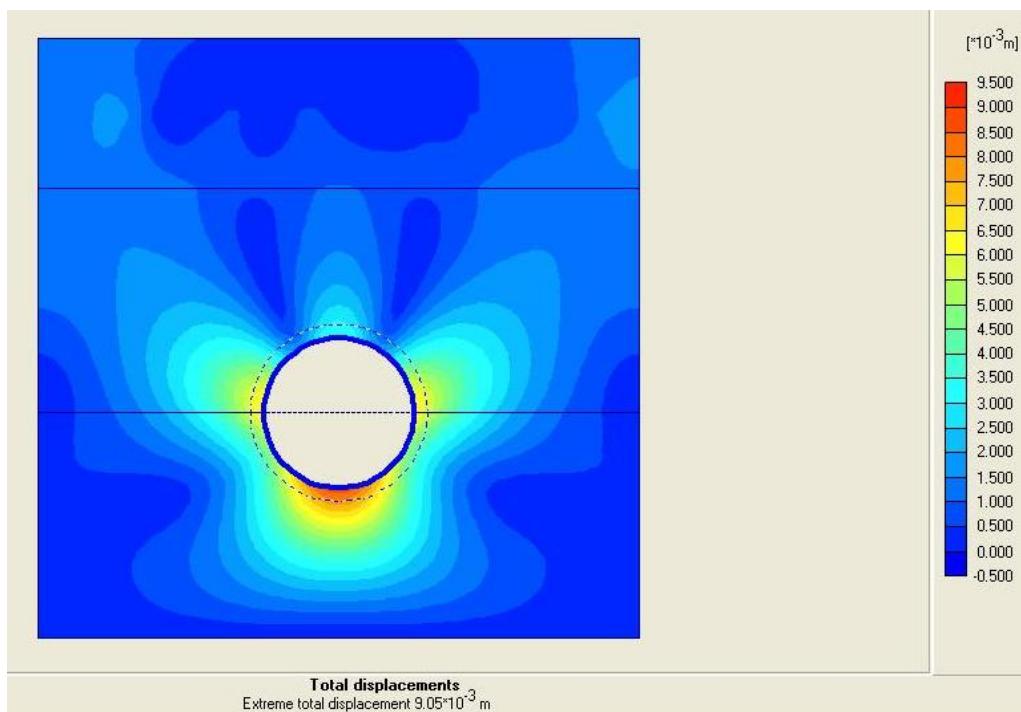
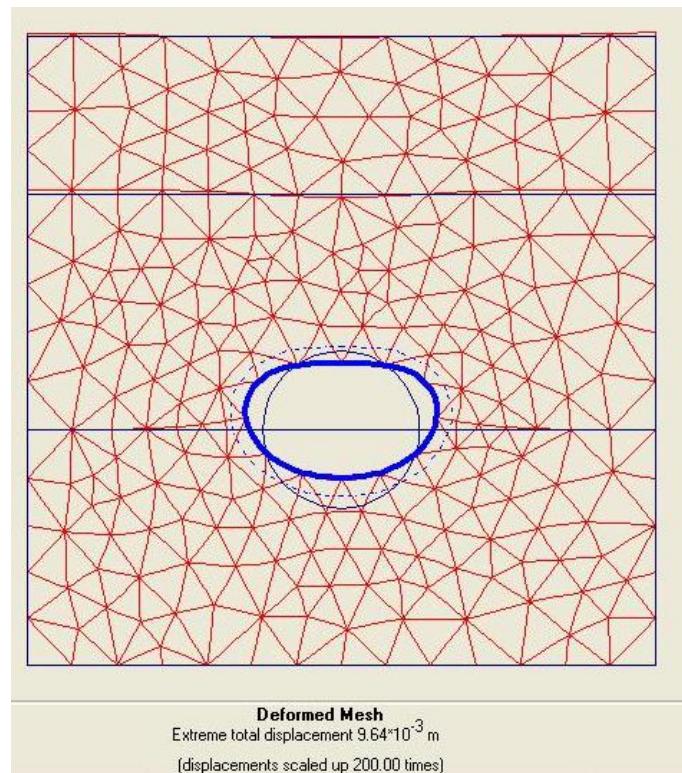
1. برای فاز 1 تمام پیش فرضهای برگه **General** را قبول کنید.
2. در برگه **Stage construction** حالت **Parameter** را انتخاب کنید
3. رویه گزینه **Define** کلیک کنید
4. خاک داخل تونل را با کلیک کردن غیر فعال کنید
5. رویه گزینه **Switch** کلیک کنید محدود داخل تونل را انتخاب کنید بعد **Phreatic line** را انتخاب کنید و در قسمت پایین مدل سطح آب تعریف کنید
6. رویه گزینه **Generate** کلیک می کنیم تا فشار هیدرو استاتیکی آب محاسبه شود
7. رویه گزینه **Update** کلیک می کنیم تا به صفحه **Plaxis calculation** برگردیم. روی گزینه **Next** برای ایجاد فاز بعدی کلیک می کنیم
8. برای فاز 2 تمام پیش فرضهای برگه **General** را قبول می کنیم
9. در برگه **Parameter** حالت **Total multiplier** را انتخاب کنید
10. رویه گزینه **Define** کلیک کنید مقدار $\sum M_{condtrA}$ را برابر 2 قرار میدهم

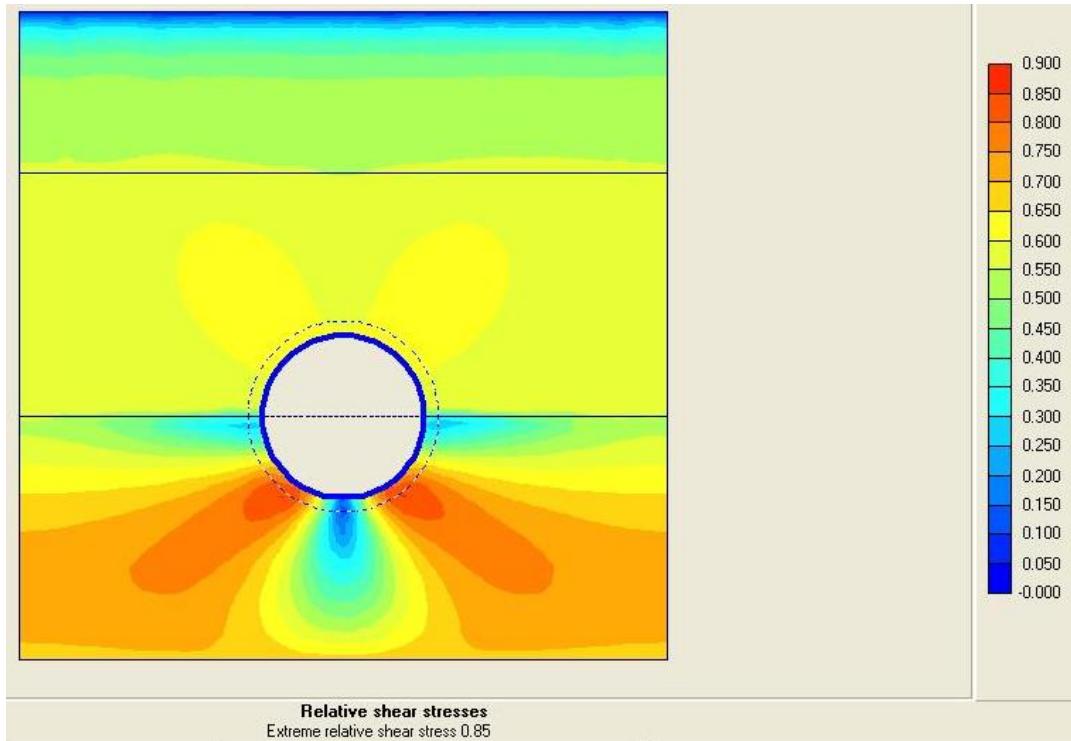
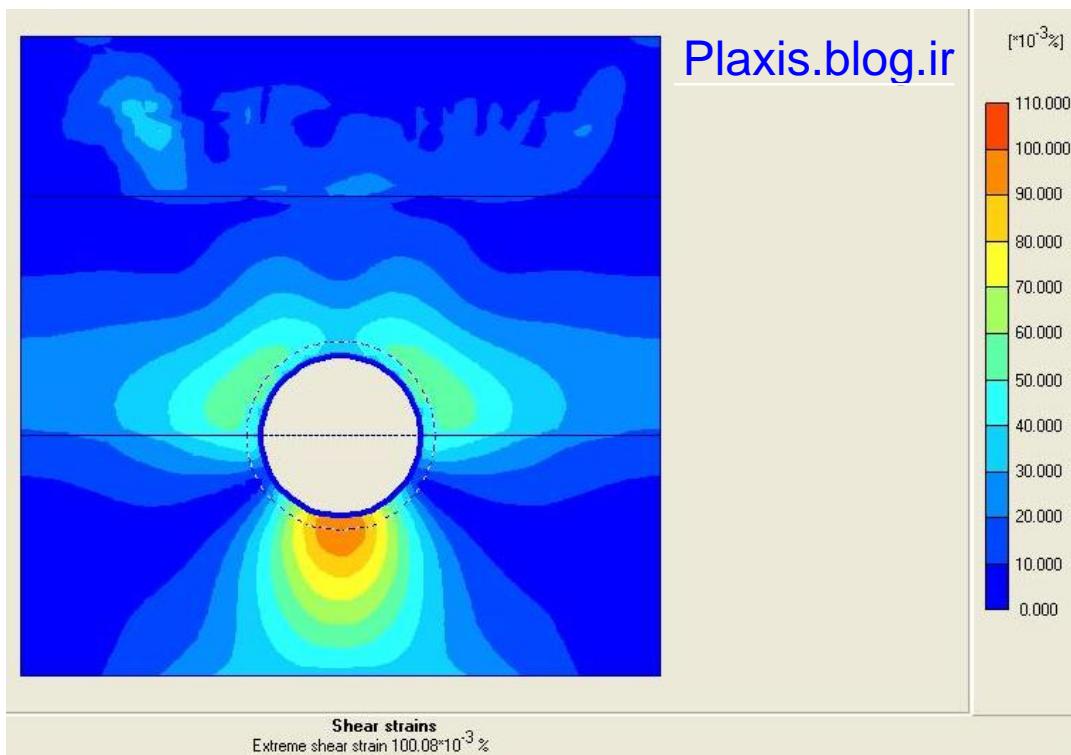

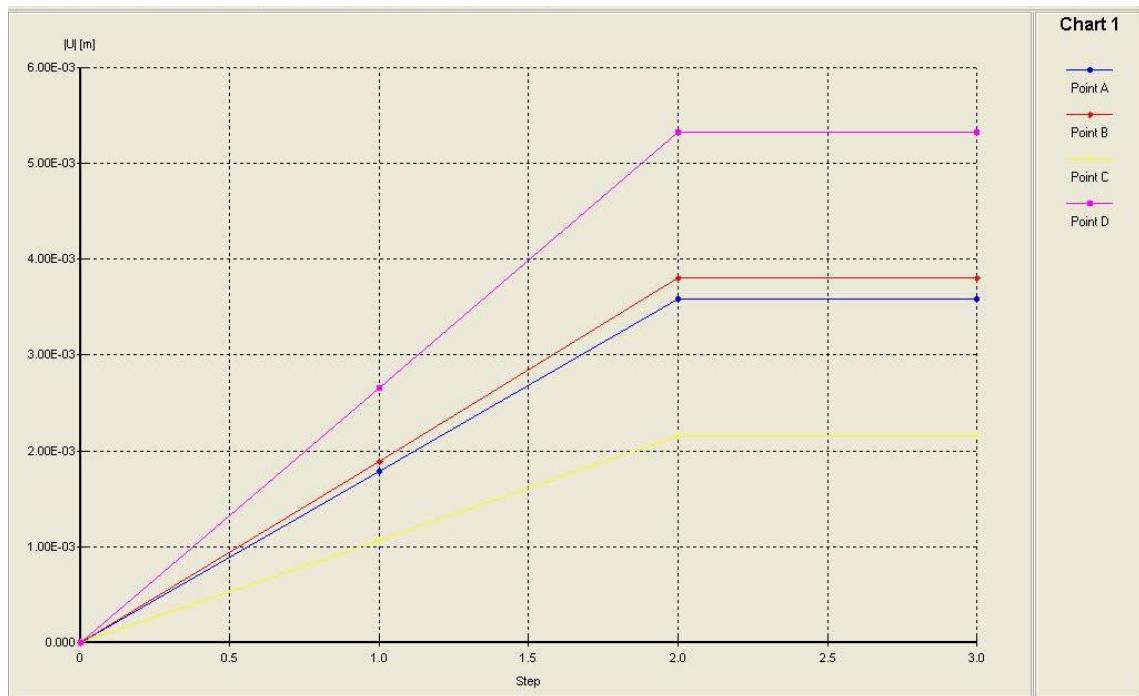
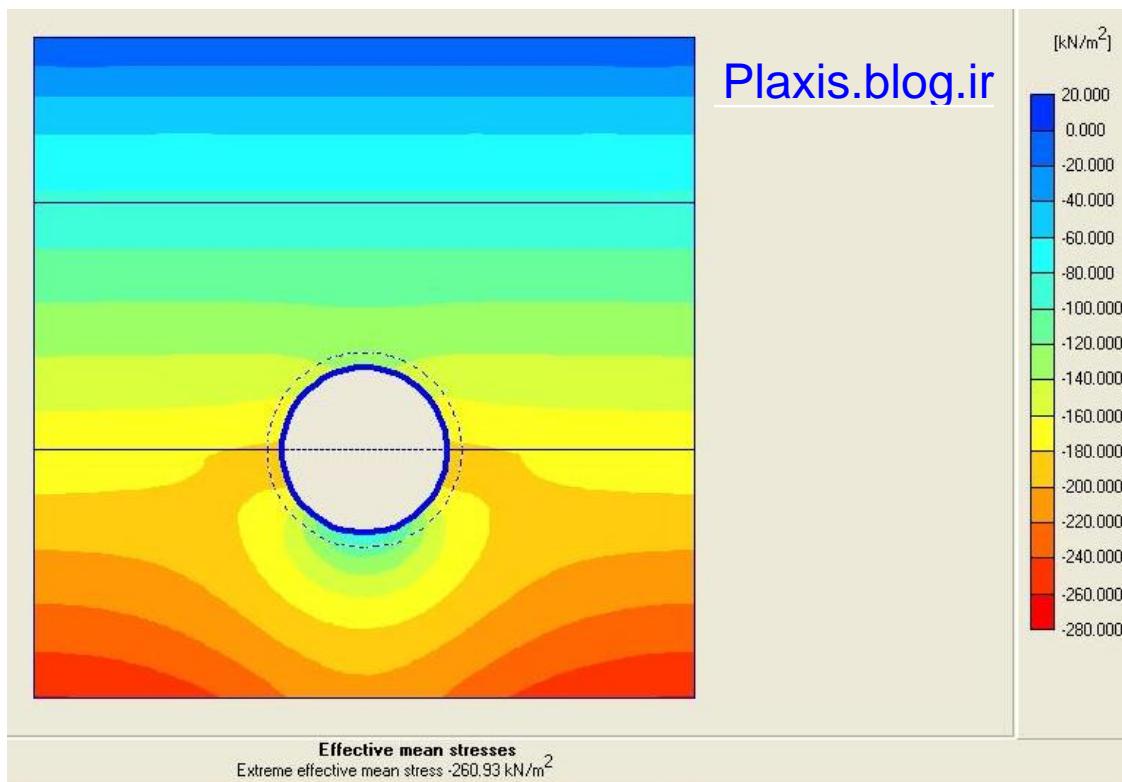
در این مرحله برنامه آماده انجام محاسبات می باشد. قبل از انجام محاسبات شما می توانید چند نقطه برای ترسیم انواع منحنی ها انتخاب کنید برای این کار از منوی View گزینه select point for curves را انتخاب کنید. با کلیک روی گزینه Calculation محاسبات آغاز می شود.

بعد از انجام محاسبات با انتخاب هر فاز و کلیک روی گزینه **Output** می توان نتیجه محاسبات را دید و با کلیک کردن گزینه **Plaxis curves** می توان انواع منحنی ها را بدست آورد

Plaxis.blog.ir

